

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. och 22 § 2 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket; given Stockholms slott den 3 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. och 22 § 2 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

GUSTAF.

Felix Hamrin.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. och 22 § 2 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket¹.

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. och 22 § 2 mom. förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

1 mom. I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för		procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
Cigarrer	24	öre	kr.	28	öre	kr.
Cigarrcigarretter	33	0.8	—	34	4	—
Cigarretter	50	0.4	—	41	1.3	—
Röktobak	41	0.2	—	41	—	1.50
Tuggtobak	31	—	1.50	41	—	1.50
Snus.....	37	—	1	39	—	1.50

I skattehänseende — — — gram.

22 §.

2 mom. För tobaksvara, importerad till tullinlandet enligt denna paragraf, skall erläggas en licensavgift, som utgöres av den å varan enligt 18 § belöpande skatt ävensom av ett belopp, motsvarande vad monopolets utövare för täckande av sina omkostnader samt vinst pålägger tobaksvara med samma priskurantpris eller i fall, som avses i fjärde stycket av detta moment, med samma värde. Nämnda belopp må ej överstiga 8 procent av varans priskurantpris eller värde.

Till — — — avgift.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1931.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 18 § 1 mom. 1927: 138 och beträffande 22 § 2 mom. 1926: 23.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1931.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPFSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler fråga om höjning av skatten å vissa tobaksvaror samt anför:

Statsverkets inkomster av tobakshanteringen inflyta — bortsett från den kronoskatt, som Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet har att erlægga — i väsentligen två olika former, nämligen dels såsom utdelning å de staten tillhöriga stamaktierna i bolaget dels ock såsom tobaksskatt, vilken utgår i förhållande till såväl tobaksvarans priskurantpris eller värde som dess myckenhet.

Sedan förslag till nytt avtal mellan staten och Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet angående utövandet av statens tobaksmonopol genom proposition nr 195 blivit underställt 1930 års riksdag, har riksdagen i sin skrivelse nr 258 i anledning av samma proposition bland annat berört frågan om avvägningen mellan statens utdelning å stamaktierna i nämnda bolag och intäkten av tobaksskatten samt därvid anför följande:

1930 års
riksdag.

Vid flera tillfällen hade statsmakterna givit uttryck åt den uppfattningen, att statens vinst ur tobakshanteringen huvudsakligen borde uttagas i form av skatt, medan utdelningen borde begränsas. Sålunda skulle det enligt punkt 5 i tilläggskontrakt den 20 juni 1924 till avtalet mellan svenska staten och monopolbolaget åligga bolaget att vid fastställandet av tobaksvaras priskurantpris så avväga den del av belastningen å varan, som avsåge att lämna vinst å rörelsen, att vinsten därvid icke beräknades högre, än som vore erforderligt för beredande åt bolaget av skälig inkomst å rörelsen. Enligt uttalande av 1924 års riksdag skulle 7 procent utdelning å preferensaktiekapitalet kunna betraktas såsom skälig utdelning. Från och med år 1927 hade utdelningen utgjort å preferensaktierna 7 procent och å stamaktierna 13 procent.

Vid framläggande av proposition nr 36 till 1926 års riksdag med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket uttalade dåvarande chefen för finansdepartementet att, då det med hänsyn till omfattningen av bolagets verksamhet kunde erbjuda svårighet att verkställa affärsberäkningarna så, att bolaget för varje år erhöle just den vinst, som förutsattes i femte

punkten, han ansåge bolaget böra erhålla möjlighet till ytterligare fondbildning. I sistnämnda proposition, vilken vann riksdagens bifall, föreslogs därför den ändring i kontraktet att, sedan utdelning verkstälts å preferensaktierna med 7 procent och å stamaktierna med 13 procent, avsättning finge äga rum till vinstregleringsfond samt, efter det vinstregleringsfonden uppginge till 5 miljoner kronor, jämväl till andra, ej särskilt angivna fonder. Av styrelsens förvaltningsberättelse rörande bolagets verksamhet år 1929 framginge, att, för den händelse styrelsens förslag till vinstens fördelning godkändes av bolagsstämman år 1930, vinstregleringsfonden skulle uppgå till 5 miljoner kronor och dispositionsfonden till något mer än 10.6 miljoner kronor.

I Kungl. Maj:ts föreliggande förslag till avtal angående utövande av statens tobaksmonopol hade gällande principer i fråga om bolagets vinstpolitik bibehållits. Sålunda föreskrevs i § 4 i nämnda förslag, att bolaget vid försäljning av tobaksvaror skulle tillämpa sådana prissättningsgrunder, att, under beaktande av önskvärdheten att undvika allt för ofta återkommande ändringar i prissättningen, bolaget icke bereddtes större inkomst av rörelsen, än att bolaget efter avskrivning och avsättning till fonder, i den mån sådan avsättning finge förekomma, med säkerhet kunde lämna vederbörlig utdelning å aktiekapitalet, och att bolaget vid prissättningen skulle tillse, att den konsumerande allmänheten skyddades mot obehörig fördyring av varorna. Emellertid komme enligt förslaget utdelningen å stamaktierna icke längre att stå i visst förhållande till utdelningen å preferensaktierna, utan, sedan å de sistnämnda utbetalats utdelning och avsättning till fonder ägt rum, kunde återstående vinst disponeras för utdelning å stamaktierna.

Den under senare år tillämpade principen, att statens vinst ur tobakshanteringen utöver skällig avkastning å statens i företaget nedlagda kapital skulle uttagas genom tobaksskatten, borde även för framtiden upprätthållas i full utsträckning. Därest utdelningen å stamaktierna komme att växla i storlek efter resultatet av bolagets verksamhet, låge det antagandet nära till hands, att bolagets prispolitik skulle komma att i viss mån påverkas av budgetens behov och bolagets vinster sålunda utnyttjas i budgetreglerande syfte. Såsom i motionen II: 505 framhållits, måste det anses mindre lämpligt att på ett dylikt sätt utöva en av riksdagen icke beslutad beskattning samtidigt som en sådan inverkan å prispolitiken skulle kunna för monopolbolaget medföra svårigheter. Möjligheten att inverka å storleken av utdelningen å stamaktierna genom prissättning å bolagets varor borde därför icke längre hållas öppen. Den ordning, som enligt vad ovan nämnts tillämpats alltsedan år 1927 och vilken innebure, att statens utdelning å stamaktierna fixerats, torde följaktligen böra bibehållas samt säkerställas genom föreskrift i bolagsordningen. Riksdagen hade funnit utdelning å stamaktierna böra utgå efter samma procenttal som å preferensaktierna eller med $5\frac{1}{2}$ procent. Härigenom hade givetvis icke avsetts att minska vare sig storleken av den utdelning, som enligt statsverkspropositionen beräknats komma att tillgodoföras statsverket under nästkommande budgetår, eller den sammanlagda årliga inkomst, som statsverket vid ett bibehållande av utdelningen vid 13 procent skulle komma att uttaga ur tobakshanteringen. Riksdagen förutsatte därför, att minskningen av utdelningen kompenseras till erforderligt belopp skattevägen.

Under hänvisning till vad riksdagen sålunda uttalat i fråga om sänkning av utdelningen å staten tillhöriga stamaktierna i Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet från 13 till 5 1/2 procent, därvid riksdagen förutsatt, att minskningen av utdelningen skulle kompenseras till erforderligt belopp skattevägen, har styrelsen för bolaget anmodats inkomma med förslag rörande lämpligaste sättet för åstadkommande av den överföring från staten tillkommande vinst å tobaksmonopolets rörelse till tobaksskatt, som erfordrades för att statens sammanlagda årliga intäkt av tobakshanteringen skulle bli i möjligaste mån oförändrad.

I anledning härav har styrelsen för Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet i skrivelse den 22 oktober 1930 anfört:

Eftersom staten innehade samtliga stamaktier i Tobaksmonopolet, och hela stamaktiekapitalet uppginge till 29 miljoner kronor, skulle den minskning i utdelning å dessa aktier, varom här vore fråga, komma att belöpa sig till 2,175,000 kronor, vilket belopp det sålunda skulle gälla att i stället tillgodoföra staten såsom tobaksskatt.

Vid de tidigare tillfällen, då det gällt att kompensera en till beloppet fixerad, avsedd minskning av vinstutdelningen å statens stamaktier genom höjning av tobaksskatten, nämligen vid de under åren 1924 och 1926 verkställda skatteregleringar, hade detta skett genom lika stora förhöjningar av den procentuella värdeskatten för samtliga tobaksvaror samt i stort sett motsvarande sänkning av Tobaksmonopolets andel av licensavgiften för av handlande importerade tobaksvaror. Det ville förefalla styrelsen, som om den vid dessa båda tillfällen tillämpade principen för överföring av vinst till skatt även i nu förevarande fall borde i huvudsak följas.

Till utgångspunkt för undersökningen, huru en dylik skattehöjning borde avvägas, för att det åsyftade resultatet skulle ernås, syntes lämpligen böra tagas 1929 års omsättningssiffror, vilka framginge av följande tablå, däri en beräkning utförts, med vilket belopp i runda tal tobaksskatten vid oförändrad omsättning å tobaksvaror skulle höjas, om den procentuella värdeskatten å samtliga varuslag skulle höjas med förslagsvis 2 procent.

	1929 års omsättning	2 % å omsättningen
Cigarrer	10,158,000 kronor	203,000 kronor
Cigarreigarretter	16,899,000 »	338,000 »
Cigarretter	62,457,000 »	1,249,000 »
Röktobak	20,597,000 »	412,000 »
Tuggtobak	2,467,000 »	49,000 »
Snus	18,741,000 »	375,000 »
Summa	131,319,000 kronor	2,626,000 kronor

Styrelsen för
Aktiebolaget
Svenska
Tobaksmonopolet.

Denna undersökning gäve sålunda vid handen, att vid en dylik höjning av värdeskatten staten skulle i ökad tobaksskatt komma att under angivna förutsättning tillgodoföras en ökad skatteinkomst av cirka 2,626,000 kronor.

Den sålunda ifrågasatta skattehöjningen syntes utan prisförhöjning kunna bäras av alla varuslag med undantag för snus. Vid den reglering av skattesatserna, som av riksdagen år 1927 beslutats att träda i kraft den 1 juni samma år, hade myckenhetsskatten å snus höjts från 50 öre till 75 öre per kilogram. De beräkningar, varpå förslaget om denna skattehöjning grundats, hade visat, att skattehöjningen borde medföra en viss prisökning på snuset. Vid behandlingen av skatteförslaget hade emellertid bevillningsutskottet uttalat den uppfattningen, att det skulle bli möjligt för Tobaksmonopolet att utan prisförhöjning å snuset eller kvalitetsförsämring bära den ökade skattebelastningen. Denna bevillningsutskottets av riksdagen godkända anvisning hade Tobaksmonopolet samvetsgrant sökt följa och hade därför under de senare åren arbetat med en så liten vinstmarginal å snuset, att det icke vore möjligt att med bibehållande av någon vinst bära en ytterligare skattehöjning på detta varuslag utan prisförhöjning. Under sådana omständigheter ansåge sig styrelsen bära föreslå, att snuset icke nu bleve föremål för skattehöjning, och detta så mycket hellre som, även om snuset undantoges, staten skulle enligt förslaget i kompensation för vinstminskningen likväl kunna beräknas erhålla en skatteökning, som med cirka 75,000 kronor överstege det belopp, som staten förlorade i vinstutdelning, och styrelsen ansåge, att med detta förslag statens sammanlagda årliga intäkt skulle under nu rådande förhållanden bli i möjligaste mån oförändrad.

Enligt nu gällande bestämmelser utginge tobaksskatten efter följande skattesatser:

	För inom riket tillverkad vara		För till riket införd vara			
	procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för		procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
Cigarrer	22	0.8	—	26	4	—
Cigarrcigarretter	31	0.4	—	32	2	—
Cigarretter	48	0.2	—	39	1.3	—
Röktobak	39	—	1.50	39	—	1.50
Tuggtobak	29	—	1.00	39	—	1.50
Snus.....	37	—	0.75	39	—	1.50

Styrelsens förslag innebure, att tobaksskatten skulle utgå enligt följande skattesatser:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för		procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
		öre	kr.		öre	kr.
Cigarrer	24	0.8	—	28	4	—
Cigarrcigarretter	33	0.4	—	34	2	—
Cigarretter	50	0.2	—	41	1.3	—
Röktobak	41	—	1.50	41	—	1.50
Tuggtobak	31	—	1.00	41	—	1.50
Snus.....	37	—	0.75	39	—	1.50

I konsekvens härmed borde Tobaksmonopolets andel i licensavgiften för av handlande importerade tobaksvaror vid ett bifall till förslaget sänkas från nuvarande 10 procent till 8 procent av den importerade tobaksvarans priskurantpris eller värde, i samband varmed den i tobaksmonopolförordningen intagna maximisatsen 10 procent måhända jämväl torde böra bestämmas till 8 procent. Genom den samtidiga sänkningen av licensavgiften skulle den föreslagna skattehöjningen å importvaror icke komma att i praktiken medföra någon ändring i handlandeimportens ställning, och någon förskjutning i förhållandet mellan tobakshandlandenas import och Tobaksmonopolets försäljning komme icke att inträda. Styrelsen bortsåge därvid från handlandenas import av snus, som enligt förslaget skulle få en minskning av Tobaksmonopolets andel av licensavgiften med 2 procent utan någon motsvarande skattehöjning, men denna import vore så minimal, att förhållandet icke hade någon praktisk betydelse.

Den höjning av skatten å tobaksvaror, som påkallas av riksdagens — i samband med beslut att utdelningen å staten tillhöriga stamaktierna i Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet bör begränsas till 5¹/₂ procent — gjorda uttalande, att den därigenom uppkomna minskningen av utdelningen bör till erforderligt belopp kompenseras skattevägen, synes böra ske på sätt bolagets styrelse föreslagit. *Departements-
chefen.*

Det av bolagets styrelse avgivna förslaget utgår från att den ifrågasatta skatteökningen skall genomföras utan prisförhöjning å tobaksvaror. Såsom av styrelsens yttrande framgår, läser emellertid en höjning av skatten å snus nu icke kunna genomföras utan att priset å snus ökas. På grund härav och då riksdagen redan vid behandling av den år 1927 beslutade regleringen av skattesatserna å tobak — däri ingick höjning av myckenhetsskatten å snus från 50 till 75 öre per kilogram — uttalat sig emot ökning av priset å snus, har i förslaget snus undantagits från den ifrågasatta skattehöjningen. Detta har desto hellre låtit sig göra, som redan vid en höjning av den procentuella värdeskatten

å andra tobaksvaror än snus med av styrelsen föreslagna 2 procent ett överskott kan väntas uppstå utöver vad som kommer att erfordras såsom kompensation för minskad vinstutdelning. Minskningen av utdelningen å statens stamaktier i bolaget till följd av sänkning av utdelningsprocenten från 13 till 5 1/2 uppgår till 2,175,000 kronor. Genom en höjning av värdeskatten å andra tobaksvaror än snus med 2 procent uppkommer, därest man utgår från 1929 års omsättningssiffror, en ökning av skatteintäkterna med cirka 2,250,000 kronor eller sålunda cirka 75,000 kronor mera än som beräknas vara erforderligt för att täcka minskningen av vinstutdelningen.

Man torde sålunda kunna utgå från att vid genomförande av den av styrelsen föreslagna skattehöjningen statens inkomster av Tobaksmonopolet skola bliva i stort sett oförändrade.

För att den av handlandena bedrivna importen av tobaksvaror ej till följd av höjningen av skattesatserna skall komma i mera ogynnsamt läge än hittills, torde Tobaksmonopolets andel i den licensavgift, som utgår å tobaksvaror importerade av handlande, böra sänkas från för närvarande utgående tio till åtta procent av den importerade varans priskurantpris eller värde; och torde denna senare siffra böra i förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket angivas såsom den högsta procentsats, som kan ifrågakomma.

På grund av vad nu anförts ansluter jag mig till det av bolagets styrelse framlagda förslaget.

Föredraganden uppläser härefter ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. och 22 § 2 mom. förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Kurt Björklund.